

πάσθησαν ὑπὸ δύο Ἑλλήνων, μανιωδῶν ἀρνησιθρήσκων. Ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ Πατριάρχου μετεφράσθη τὸ ἐπιλήψιμον χωρίον ἐνώπιον τοῦ μεγάλου βεζύρου καὶ τοῦ μουφτῆ Γιαγιά ἐφέντη. Οὐδὲν εὗρέθη τὸ πλημμελὲς ἐν αὐτῷ. Ὁ βεζύρης ἐξέφρασε δισταγμούς τινας περὶ τοῦ Μεταξᾶ, τὸν ὁποῖον τῷ παρέστησαν ὡς ἄνδρα πολεμικῶν φρονημάτων καὶ συνεννοημένον μετὰ τῶν Ῥώσων πρὸς ἐπανάστασιν· ἀλλ' οἱ ἐνδοικσμοὶ οὗτοι τοῦ βεζύρου πρὸς οὐδὲν ἐλογίσθησαν. Ὁ μουφτῆς λοιπὸν ἐξέδωκεν ἀπόφασιν, δι' ἧς ἀπεφάνετο ὅτι τὰ κατασχεθέντα βιβλία οὐδὲν περιεῖχον κατὰ τοῦ Κορανίου, καὶ ἐπομένως δὲν εἶναι ἐπιλήψια· ὅτι ἀφοῦ ὁ σουλιῆτος ἐχορήγησεν εἰς τοὺς χριστιανοὺς τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθέρως ἐξασκήσεως τῶν θρησκευτικῶν τῶν δογμάτων, οὐδόλως οὗτοι ἀμαρτάνουσι καὶ διὰ τοῦ τύπου ἐκτιθέμενοι τὰς ιδέας τῶν.

Συνεπεῖα τῆς τοιαύτης τοῦ μουφτῆ ἐλευθερίου καὶ ἀνεξιθρήσκου ἀπαφάνσεως, ὁ Ἄγγλος πρεσβευτῆς μεταβὰς τὴν τρίτην ἡμέραν παρὰ τῷ μεγάλῳ βεζύρῃ διεμαρτυρήθη διὰ τὰ γενόμενα καὶ ἰδίως διὰ τὴν φυλάκισιν τοῦ Μεταξᾶ, μοναχοῦ φιλησύχου, ἐξ εὐγενῶν καταγομένου, καὶ ὑπηκόου τῆς Ἑνετίας. Ὁ βεζύρης, κατανοήσας τὸν δόλον τῶν Ἰησουϊτῶν, ἐπλήσθη ὀργῆς καὶ διέταξε παρὰ τὴν ἀποφυλάκισιν τοῦ Μεταξᾶ καὶ τὴν ἀπόδοσιν τῶν κατεσχημένων. Καὶ οὕτως ὁ μὲν Πατριάρχης καὶ ὁ Μεταξᾶς ἠθωώθησαν, οἱ δὲ Ἰησουῖται ἐτιμωρήθησαν διὰ βαρείας ποινῆς, ἐξορισθέντες ἀπὸ παντὸς τοῦ τουρκικοῦ κράτους, ὡς ταρξίζιαι τῆς κοινῆς εἰρήνης.

Οὐχ ἥττον τὸ τυπογραφεῖον κατεστράφη. Ὁ δὲ Νικόδημος Μεταξᾶς προσχειρίσθη ἀκολούθως ἀρχιεπίσκοπος Ναυπλίου. Ἀλλὰ φλεγόμενος ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας ν' ἀναδείξῃ ἀνεξάρτητον τὴν ἐπισκοπὴν τῆς πατρίδος τοῦ Κεφαλληνίας, ὑποκαίμεν ἐν τὸν Μητροπολίτην Κορίνθου, ἐνήργησε νὰ παραιτηθῇ ὁ ἐν αὐτῇ ἀρχιεπισκοπῇ Παρθένιος Δοξαράς, καὶ γανομένης ψήφωρῶς ἀνιγορεύθη αὐτὸς ἱεράρχης Κεφαλληνίας. Μετ' οὐ πολὺ ὁ Πατριάρχης Κύριλλος, τῇ ἐγκρίσει τῆς ἐνετικῆς συγκλήτου, προεβίβασεν τὸν ἐπισκοπικὸν θρόνον τῆς νήσου ἐκείνης εἰς ἀρχιεπισκοπὴν ἀπ' εὐθείας ἐξαχρωμένην ἐκ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως. (α)

(ἀκολουθεῖ)

(α) Λούντζης. Περί τῆς πολιτικῆς καταστάσεως τῆς Ἑπικνήσου ἐπὶ Ἑνετῶν, σελ. 134.

ΚΡΙΣΙΣ

τοῦ βουτσοῦναι τὴν ποιητικὴν διαγωνισμόν, γενομένην ἐν τῷ ἑλληνικῷ πανεπιστημίῳ, τῇ 9 Μαΐου 1865. (α)

Β'.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ Ο ΜΑΚΕΔΩΝ,

ΔΡΑΜΑ,

Ἦνε ἡ ἐπιγραφή του· ἡ δὲ ὑπόθεσις τοῦ γνωστῆ ἐκ τῆς ἱστορίας· Ἦνε τὸ τραγικὸν τέλος τοῦ Φιλίππου, ὅτε κρυχθεὶς ἐν Ἰσθμῷ ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων εἰς πανελλήνιον πόλεμον κατὰ τῶν Περσῶν, τῶν παλαιοῶν ἐχθρῶν, καὶ ἐτοιμάζων τὰ τῆς ἐκστρατείας ἐδολοφονήθη, ἐνῶ ἐπαινετοὺς τοὺς γάμους τῆς θυγατρὸς του.

ταύτην τὴν ὑπόθεσιν ὁ ποιητής, ἀκολουθῶν τὰς πηγὰς (ἰδίως τὸν Διόδωρον καὶ Πλούταρχον), διέπλασεν εἰς μέρη τέσσαρα, ὧν τὸ πρῶτον περιέχει ἐννέα σκηνάς, τὸ δεύτερον τρεῖς, τὸ τρίτον πέντε καὶ τὸ τελευταῖον ἑπτά.

Ἡ πρᾶξις τοῦ δράματος γίνεται ἐν Πέλλῃ τῆς Μακεδονίας, καὶ ἡ πρώτη τοῦ δράματος σκηνὴ ἀνοίγεται εἰς τὸ παλάτιον τοῦ Φιλίππου, ὅπου ἐν τοῖς προπυλαίοις καθήμενοι δύο ἀξιωματικοὶ τῆς φάλαγγος, Κεραινὸς καὶ Πείσανδρος, παίξουσιν μὲ ἀστραγάλους, δι' ὧν μαντεύουσιν καὶ τὴν τύχην τοῦ βασιλέως, ὃν χθὲς τὴν ἐσπέραν, δειπνοῦντα μετὰ τῶν φίλων, μορφήν δαίμονος, μόνον αὐτῷ ὁρατὴν, εἶχε καταταράξῃ.

Φίλιππε τρέμε, τὸν ἐφώνηξ', ἔρθεαι
τῆς τιμωρίας σου ἡ ὥρα· ἡ φοικτὴ,
τὸ αἷμά σου θὰ τρέξῃ, ὅπως ἔτρεξε
τοσούτων ἄλλων, οὐκ ἡ πανουργία σου
πρόωρα εἰς τὴν αἴαν ἐξαπέστειλε.
τὴν μοῖραν ν' ἀπορύγῃς ἢ ν' ἀδύνατον,
πᾶσα προφύλαξις σου εἶναι περιττή.

ἐνῶ δὲ ὁ μὲν Κεραινὸς σπουδαζὼν σκέπτεται περὶ τοῦ δεινοῦ, ὁ δὲ Πείσανδρος μόνον τὴν ἐρωμένην του Τερψιχόρην συλλογίζεται καὶ παίξει, ἐν ᾧ σκηνῇ ὁ Περδίκκας προσπαθεῖ νὰ ἐγκαρδίωσῃ τὸν φοβισμένον βασιλέα καὶ δι' ὅσα μάντις τοῦ λαοῦ χθὲς τῷ εἶπε·

... Φίλιππε, τὴν ὥραν πρότερον,
καθ' ἣν μεγάλην θὰ τέλειτῃς ἐσθὴν·
οἱ αἰωνοὶ δὲν μοι ἀνήγγειλαν ἐλθεῖς·
καλὸν τὸ τέλος, καὶ ἐνδέχεται λοιπὸν
κάτι νὰ κρύπτουν μύθρον οἱ ἐν οὐρανῷ.

(α) Συνέχεια ἀπὸ φυλλαδ. 59.

καὶ ἐνῷ τὸν συμβουλευεὶ νὰ ἀσχολῇται εἰς τὰ σπουδαῖα ἔργα τῆς κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατείας, περὶ δὲ τῶν ἐνδομύχων του ὑπονοιῶν νὰ ἐρωτήσῃ τὸν Φοῖβον τῶν Δελφῶν, φωνὴ ἐκ τοῦ βάθους τοῦ θεάτρου ἀκούεται λέγουσα·

ἄνθρωπος ὅτι εἶσαι, Φίλιππ' ἐνθυμοῦ

καὶ θερίζει τὰ σπλάγγνα τοῦ Φιλίππου, ἀνακαλοῦντος εἰς τὴν μνήμην του καὶ τὸ αἷμα δύο ἀδελφῶν του, τὸ ὁποῖον ἀχνίζον ζητεῖ ἐκδίκησιν.

ἐντούτοις φθάνουσι πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων, ἀγγέλλοντες τὴν προθυμίαν αὐτῶν νὰ ἐκστρατεύσῃσι κατὰ τοῦ βαρβάρου πρὸς ἐκδίκησιν· καὶ ἐνῷ διαλέγεται μετ' αὐτῶν ὁ Φίλιππος, ἐρωτῶν περὶ τοῦ Δημοσθένους, Φωκίωνος καὶ Ἰσοκράτους τί κάμνουσιν, εἰσέρχονται καὶ τῶν Θηβαίων πρέσβεις, φανερόντες καὶ οὗτοι τὴν προθυμίαν τῶν εἰς ἐκστρατεῖαν. παρουσιάζονται δὲ καὶ τῶν Σπαρτιατῶν πρέσβεις, ὧν τὴν ἀρχὴν ὑπερηφάνειαν οἰκτερεῖ ὁ Φίλιππος, καὶ ἄλλοι πρέσβεις ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, ψέγοντες τοὺς Σπαρτιάτας διὰ τὸν τρόπον τῶν καὶ ἐπαινοῦντες τὸν Φιλίππον, ὡς νέον Ἀγαμέμνονα, ἐνώσαντα

τοὺς παῖδας τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸν πόλεμον

καὶ ὡς γόνον τοῦ Ἡρακλέους ἄξιον.

καὶ γυνὴ δέ τις, Οἰτὶς καλουμένη, « τῆς μουσικῆς θυγάτηρ », ἔρχεται αὐτοπροσώπως εἰς τὸν Φίλιππον, θέλουσα εἰς τὸν παιῆτα νὰ ἐνώσῃ τὴν φωνήν, ἣν τῆς καρδίας της ὠθοῦσιν οἱ παῖδοι, καὶ διεγείρουσα τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος πόλεμον διὰ τῶν ἐξῆς στίχων·

Βασίλισσα Ἑλλήνων ἂν ποτ' ἄλλοτε
βαρβάρων ναῦν μ' ἀπάτην κατεβύθισε
καὶ θάρρος ἀνδρῶν κακῶς ἐπέδειξεν,
αἱ τῶν Ἑλλήνων θυγατέρες σήμερον
σεπράνους πλέκουσι νὰ προπέμψουν μαχητάς,
οὐ· μέγας ἄγει πρὸς τὴν ἑω βρασιλεύς.
τῆς μουσικῆς θυγάτηρ ἔρχομαι κ' ἐγὼ
εἰς τὸν παιῆτα νὰ ἐνώσω τὴν φωνήν,
ἣν τῆς καρδίας μου ὠθοῦσιν οἱ παῖδοι.
Ἑλλήνων παῖδες ἀγεταῖκας λόγους σὰς
καλεῖ ἡ τῆς πατρίδος πάσχουσα ψυχὴ·
τὸν σκώληκα ζητεῖ τὸν κατατρώγοντα
τὸν μυελὸν αὐτῆς νὰ ἐξοντώσῃ.
χωρεῖτε, χεῖρ' ἀλλήλους δόντες φιλικήν.
τοῦ Ἄρεως ἡ σάλπιγξ στρατιὰν πολλήν
ἂς φέρῃ πρὸς τὰ πλῆθη τῆς Ἀνατολῆς.
ὦ ! πῶς θὰ φύγῃ τὸν μενόμενον ταχὺς,
τὸν μ' ἐνθουσιασμὸν ὁρμῶντα Ἑλληνα,
ὁ βάρβαρος, ὅποταν λείων ἀρχηγός
σχύμους ἐξάξῃ δρεινοὺς εἰς πόλεμον,
ζητοῦντας ἄγαν ἐλαφίον τρυφερόν.

οἱ δοῦλοι τῶρ' ἂς τρέμουν οἱ προσπίπτοντες,
εἰς ἔδαφος τὴν κέρον ἐπισείοντες·
δὲν ὠφελοῦσι πλέον τὰ φιλήματα
τὰ τῶν κρασπέδων, ὅσα δίδουν ἄβυσσον
οἱ τὴν δουλείαν καύχημά των ἔχοντες.
τὸ οἰκοδόμημά των τὸ σαθρὸν ἰδοὺ
ἡ Ἑλληνίς θὰ καύσω, τὴν λαμπάδα μου
εἰς τῆς ἀθανασίας ἄψατα τὸ πῦρ.
τῆς Σαλαμῖνος πάλιν ἡ θεὰ ἰδοὺ
τοὺς ἥρωάς της στέλλ' εἰς τὸν αἰγιαλὸν
τῆς παλαιᾶς ἡπείρου, νὰ ζητήσῃσιν
ἀδάμαντας, τὸ στέμν' ὅπως ποικίλωσιν
μὲ τὸ ὁποῖον μέλλει νὰ περιστεφθῇ
ὁ νέος βασιλεὺς, τὸ κράτος του μετρήσῃ
ἀπὸ τοῦ Ἀχελῷου μέχρι τοῦ Ἰνδοῦ.

ἔπειτα διαλέγεται ὁ Φίλιππος μετὰ Ἀλεξάνδρου τοῦ υἱοῦ του καὶ μετὰ τῆς γυναίκος του Κλεοπάτρας, ἥτις δι' ὄνειρον κακὸν παραινεῖ αὐτὸν ν' ἀπομακρύνῃ τὴν μισητὴν ἀμοτέρους Μυρταλίδαν, ἥτοι τὴν Ὀλυμπιάδα τὴν πρώτην τοῦ γυναικῆς ἐν τῷ μεταξὺ δὲ πάλιν ἀκούεται ἡ φωνή,

ἄνθρωπος ὅτι εἶσαι, Φίλιππ' ἐνθυμοῦ,

ἥτις συγχίζει τὸν Φίλιππον. ἀλλ' ἡ θεὰ τῆς καλῆς καὶ τρυφερῶς ἀγαπωμένης γυναικὸς τοῦ Κλεοπάτρας ἀποσοβεῖ τὴν μελαγχολίαν καὶ τὸν παρὰ δίδει εἰς τὰς τέρεψεις τοῦ ἔρωτος. ἐνταῦθα τελειώνει τὸ πρῶτον μέρος τοῦ δράματος.

ἐν τῷ Β' μέρει παρασκευάζεται προσηκόντως ἡ δολοφονία τοῦ Φιλίππου. ἐντὸς δάτους οἱ ἱεπτάται διαλέγονται ὑπὸ δρῶν περὶ τῆς προτέρας τῶν δυνάμεως καὶ τῆς νῦν ἀδοξίας, εἰς ἣν κατήνητησαν διὰ τὸν τυραννικὸν τρόπον τοῦ Φιλίππου καὶ ἀποφασίζουσιν μετ' ὅρκου

ὁ τύραννος νὰ πέσῃ πρὶν ἀδοξῶν.

σφαγέα δὲ τοῦ Φιλίππου κατέστησεν ὁ κληρὸς τὸν Παισανία· ἐξ αὐτῶν δὲ καὶ αὐτὸς ἐπεθύμει καὶ πρὸς ἐδῆς ἐκδίκησιν· ἀναποφασίζεται δὲ καὶ ὁ καιρὸς τῆς πράξεως·

τότε ὁ γέρον ἱππότης Λέροπος ἐπιχειρεῖ διὰ σοφῶν συμβουλῶν νὰ ἀποτρέψῃ αὐτοὺς τοῦ ἐπιχειρήματος, περιγράφων τὴν κακὴν κατάστασιν τῆς πατρίδος πρὸ Φιλίππου καὶ τὴν δι' αὐτοῦ ἐπελθοῦσαν εὐδαιμονίαν καὶ δόξαν τῶν Μακεδόνων. ἄξιός δὲ ἀναγνώσεως ὁ λόγος του.

ἀκούσατε, ἱππῶνες, ὅσα πολιὰ
θὰ συμβῇ εἰς τὴν πατρίδα, μὴ νομίσετε
πῶς σχέσιν ἔγω μὲ τὸν Φίλιππον ἐγώ.
κατὰ τὴν ἐκείνου πατρίδα μετ' ἐλπίδι ἡ σπορὴ
καὶ τὸ πρῶτον μὲν ἡμεῖς ἡμεῖς νὰ ἐκφρασθῶ.

ἐν τῷ δρῶτι.

τίς τῶν Ἑλλήνων ἢ βαρβάρων πρότερον
πρὶν εἰς τὸν θρόνον ἀναβῆναι ὁ Φίλιππος,
τῶν Μακεδόνων ἐφοβεῖτο τ' ὄνομα;
τίς τὴν φιλίαν ἐπεζήτη καὶ ἐθρὸς
ἐδίσταζε νὰ γίνῃ, λάφυρα πολλὰ
νομίζων τοῦ πολέμου ἀμοιβὴν καλὴν;
ἐρίζοντες ἀλλήλους δοῦλοι ἕως χθές
δὲν ἤμεθα βαρβάρων τῶν Ἀσιανῶν;
πλὴν τῶρα τοῦ Φιλίππου ἔκαμιν ὁ νοῦς
τῶν Μακεδόνων πανταχοῦ τὸ ὄνομα,
μὲ κλέος ν' ἀπαστράψῃ, καὶ αἱ σάρισσαι
τὸ κράτος μας νὰ φέρουν μέχρι τῶν χωρῶν,
ὡς ὁ Εὐρώπας βρέχει καὶ ὁ Πάμισος.
φιλοτιμία δ' ἂν καὶ προσεβλήθῃ τις,
ὁ βασιλεὺς ἀνάγκη νὰ ἐξοντωθῇ,
ἵνα γελῶσιν οὕτω γέλωτα πικρὸν
εἰς τὴν πατρίδα, ταύτης οἱ πολέμιοι;
ἢ πρέπει μᾶλλον εἰς τὸ στήθος νὰ πνιγῇ
πᾶν αἶσθημα πληγόνον στήθεος τῆς μητρός;
οὐ δέ, ὦ Παισανία, τάχα τί ζητεῖς
μὲ τόσῃν σπουδῇν εἰς ἐκδίκησιν ἰσπουδῆν;
τί; δόξαν θ' ἀποκτήσης μὲ τὸ αἶμά σου;
ἢ μήπως μᾶλλον θὰ ταχῆς ὁ ἴδιος
ὑπ' ὀνειδος αἰώνων; ἢ δὲ πράξις σου
ὡς σοφοῦ νοῦ μελλεῖ ν' ἀποκηρυχθῇ
ἐμπλήκτου διανοίας ἀποκνήμα;
προσέξατε μὴ θλινὴν τὴν οικοδομήν
ἐκ βάρων βαθυτάτων διασειόντες,
ὅμως αὐτοὺς ἐπίσης καταστήσετε
ἐρείπιον θαμμένον ὑπὸ λείψαν᾽
ἐσπαργμένον κράτους ἐκ τῆς ἐριδος.

ἀλλ' οἱ νέοι δὲν πείθονται καὶ πρῶτος ὁ υἱὸς τοῦ
Ἀερόπου, ὅστις σύντομα ἀποκρίνεται οὕτω·

ὦ πάτερ, μὲ τὰς σκέψεις τὰς πολλὰς οὐδὲν
ὡς τῶρα οἱ ἱππῶται ἐκερδήσαμεν.
πήγαινε, Παισανία, καὶ τὴν τόλμην σου
λόγοι ψυχροὶ διόλου μὴν ἀμβλύωσι·

ὅμως οἱ λόγοι τοῦ Ἀερόπου ἐνεποίησάν δισταγ-
μὸν τινα εἰς τὸν Παισανίαν, καὶ ἐνῶ συλλογι-
σμένος ἐχώρει εἰς τὸ ἔργον, βλέπει σχολὴν φιλο-
σόφων ὑπὸ δρυὶν καὶ πλυσιάζει, ἐλπίζων ὅτι ἐκεῖ
θὰ λυθῇ μίαν του ἀπορίαν.

σὺ καίει δόξης πόθος, ὦ Ἐρμόκρτες,

(λέγει, ἐρωτῶν τὸν φιλόσοφον ὁ Παισανίας)

πῶς θ' ἀπικτήσω δόξαν καὶ διάτημον
τὸ ὄνομα θ' ἀφῇσω παρ' ὑμῶν ζητῶ
νὰ μάθω, τῶν ἐρώντων τὰ ἀνθρώπινα
ἀφ' ὧν εἰς τοὺς ἄλλους μὴ πλησιαστοῦ.

ἀφοῦ δέ, ἀδείχ' τοῦ διδασκάλου, ἐδοκίμασαν τὴν
λύσιν δύο μαθηταί, ζητήσας ἔπειτα καὶ ἀκούσας
τὴν γνώμην καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἐρμοκράτους,

... ἄγε φόνευσον
ἐκεῖνον ὅστις μέγιστα κατώρθωσεν·
εἰς τὸν αἰῶνα μετ' αὐτοῦ ἡ μνήμη σου
θὰ διαβῇ.

ἀρκεῖται καὶ φεύγει σιωπῶν. (τέλος τοῦ Β' μέρους).
ἐν τῷ Γ'. μέρει ἐξακολουθεῖ ἡ δέσις τοῦ δρά-
ματος. ἐν τῇ α' σκηνῇ ζωγραφίζεται καλῶς ἡ ὁρ-
γὴ καὶ ζηλοτυπία τῆς Ὀλυμπιάδος, πνεύσης ἐκ-
δίκησιν κατὰ Φιλίππου καὶ Κλεοπάτρας τῆς δευ-
τέρως του γυναικός. ἐν τῇ β' σκηνῇ ζητεῖ νὰ διε-
γείρῃ τὸν υἱόν της Ἀλεξάνδρον κατὰ τοῦ πατρὸς,
μεταχειριζομένη πᾶσαν μηχανὴν ματαίως· ὁ Ἀ-
λεξάνδρος φρίττει ἀκούων καὶ φεύγει. ἡ Ὀλυμ-
πιάς μένει ἐν τῇ τρίτῃ σκηνῇ μόνη, καὶ ἀκούσασα
σάλπιγγας φοβεῖται μὴ τὴν συλλάβουν, καὶ ἐνῶ
σκέπτεται νὰ φύγῃ, εἰσέρχεται πρὸς αὐτὴν ὁ Παι-
σανίας μετὰ σωματοφύλακων καὶ, μὲ τὸ προσῆ-
κον σέβας, ἀλλ' ὑποδηλῶν καὶ τὴν ἰδίαν ἀγανά-
κτησιν, λέγει ὅτι ἔχει διαταγὴν νὰ τὴν ἀπομα-
κρύνῃ, ὡς διεγείρουσιν

κινδύνους εἰς τὴν νέαν βασίλειά μας.

ἡ Ὀλυμπιάς ἀρχίζει πρῶτον θωπείας, ἀρχαίας
εὐεργεσίας αὐτῷ ὑπεθυμίζουσα, ἔπειτα, ἰδοῦσα
αὐτὸν συγκινούμενον, τὸν διερεθίζει, ὑπεθυμίζου-
σα αὐτῷ ὕβρεις, ἃς ὑπέφερεν ἄλλοτε χωρὶς νὰ
λάβῃ δίκαιον παρὰ τοῦ Φιλίππου. οὕτω δὲ ἐξα-
κολουθεῖ σοφῶς καὶ τεχνιέντως ἐξάπτουσα τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ κατὰ τοῦ Φιλίππου, ἕως ὑπόσχεται
ὀριστικῶς νὰ ἐπιχειρήσῃ τὸ τόλμημα, συμβοη-
θούμενος ὑπ' αὐτῆς. ἐνταῦθα ἔνε ἡ ἀκμὴ τῆς
δέσεως τοῦ δράματος καὶ ὁ ποιητὴς ἐπέτυχεν εἰς
τὴν περιγραφὴν τοῦ χαρακτῆρος τῆς Ὀλυμπιάδος.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ.

(πρὸς τοὺς σωματοφύλακας)

παραταχθῆτε σεῖς καὶ σέβας δεῖξτε
πρὸς τὴν πεσοῦσαν δέσποιναν τοῦ κράτους μας.
δὲν πρέπει ἡ ψυχὴ τῆς τόσον πάσχουσα
ὑπὸ τῆς πτώσεως αὐτῆς τῆς ἀλγεινῆς
νὰ δοκιμάζῃ ἀλγὴ νέαν· πῶποτε
μὲ πτώματα νὰ παίζω δὲν ἐπόθησα.

(πρὸς τὴν Ὀλυμπιάδα)

μήτηρ τοῦ Ἀλεξάνδρου! προσετάχθημεν
νὰ σ' ἀπαγάγωμεν μακρὰν τοῦ τόπου μας.
κατήντησε, μὲ εἶπαν, ἀνυπόφορος
ἡ μυστὰρ ψυχὴ σου· οὐδὲ δύνασαι
νὰ μένης πλέον νέαν Μήδεια ἐδῶ,
μὲ τρόπους γυναικείους διεγείρουσα
κινδύνους εἰς τὴν νέαν βασίλειά μας.

ΟΛΥΜΠΙΑΣ.

ὦ Παισανία, οὕτως ἀπωλέστησαν
ἔσας θωπείας πρότερον σ' ἐθώπευσα,

ὅτ' οὐτα ἰσχυρὰ σέ ἐπροστάτευα
κατὰ τῆς τοῦ Φιλίππου τρομερῆς ὀργῆς !
« νέος πολὺν, τὸ ἐνθυμεῖσαι, ἔλεγα
» ὁ Πausανίας εἶναι καὶ συγχωρεῖ τον,
» ἐὰν τυχόν ἡμάρτησεν εἰς τίποτε. »
σὺ δὲ ἀπὸ καρδίης πάντοτ' ἤρχεσο
νὰ μοὶ ἐκφράσῃς τὴν εὐγνωμοσύνην σου.
πάντα λοιπὸν ἐκεῖνα ἔφυγον καπνός,
καὶ τώρα μὲ τὴν λόγῃν ἔρχεσαι θραυτός
νὰ μὲ ἐκβάλλῃς τάλαινον ἐξόριστον.
(ὁ Πausανίας συγκινεῖται καὶ κάμνει νεύμα εἰς τοὺς
δορυφόρους νὰ ἀποσυρθῶν.)

ὦ Πausανία, σκέψῃται ἂν σ' ἀγαποῦν
ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους σὺ ὑπηρετεῖς !
τὰς κατασχύνας σου τὰς ἐλθισμόνησες,
ὅσας σὲ ἤσχυον ποτὲ οἱ δώσαντες
τὸ σῶμά σου νὰ γίνῃ ὕβρις τῶν κτηνῶν !
πλὴν τῆς φιλάτης τοῦ συζύγου γίνεταί
ἀνεψιός νὰ δώσῃ δίκην ὕβρεως ;
σ' ἐνέπαυεν οἰκτρῶς (ἂν ὕβριν ἐννοεῖς)
ὁ Ἄτταλος, καὶ ἔχει κοῦφον καύχημα,
ὅτι σε σύρει πάλιν ὡς παιδίον,
ὅπου ἡ θείλῃς τοῦ τὸ ὀρέγεται.
ἂν δύνασαι, ὦ Πausανία, ἔγειρε
τὸ μέτωπόν σου ὑψηλὰ καὶ κήρυξον
« δὲν μὲ προσέβαλέ τις ἀτιμώρητος ».
τὸ ξίφος σου αὐτὸ πῶς κόσμημα φορεῖς
μᾶλλον, εἰπέ, νὰ θέλῃς τὰς νεάνιδας,
ὅταν κροτῇ μὲ κόμπον εἰς τὰς ἀγυῖας.
ἀνὴρ ὅτ' εἶσαι, Πausανία, ἐνθυμοῦ
τὴν δὲ ὑπόληψίν σου μὴ ἀμαύρωνε,
ἀφίνων τοὺς ἐχθρούς σου νὰ σ' ἐμπαΐζωσι.
μὴ σκωριᾷ τὸ νέον ξίφος σου ἀργόν,
εἰς θήκην ἀδοξίας κείμενον νεκρόν
ἀλλ' εἰς τὸν κόσμον μᾶλλον κήρυξον θαρρῶν.
ὅτι γενναῖος εἶσαι. ὥστ' εἰς κίνδυνον
καὶ τὴν ζωὴν νὰ θάλλῃς μᾶλλον δύνασαι
ἢ ἀτιμος νὰ μένης, παίρνιον ἐχθρῶν.
τὴν δόξαν σου, τὴν δόξαν θήρεως, κτυπῶν
τὸν πρῶτον τῶν συγχρόνων· κἂν τὸ αἶμά σου
τῆς γῆς θὰ ρεύσῃ ρυαῖ, πλὴν ἡ φήμη σου
τὰς Ἡρακλείους στήλας θέλει ὑπερβῇ,
τὸ κλέος σου παντοῦ διασαλπίζουσα.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ.

ὦ ναί ! καὶ ἡ ἐμὴ ψυχὴ ἢ βράζουσα
ζητεῖ, ζητεῖ τὸ αἶμα τοῦ πληγώσαντος
πληγὴν καιρίαν, τὴν τιμὴν, τὴν δόξαν μου·
ἀλλὰ τὸν Πausανίαν τίς θὰ λυπηθῇ,
ὅταν αἱ λόγῃαι πληξοῦν, καὶ τὸν σύρωσιν
οἱ κύνες καὶ οἱ ὄρνεις, σπάραγμα οἰκτρὸν ;
τίς Ἀντιγόνη νέα εἰς τὸ πτώμα μου
ὀλίγην κόνιν θὰ σκορπίσῃ, σύμβολον
ταφῆς ἀτάφου ; καὶ τίς φίλην τυφρὸν
θὰ χύσῃ δάκρυ, συμπαθεῖσα τὸν νεκρόν,
ἐὰν χυθῶ ματαιῶς ; τὴν δὲ μνήμην μου
θὰ βλασφημῇ κατόπιν σύμπας ὁ λαός.

ποῖος τὸ στῆθος θαρραλέον ἀρκετὰ
θέλει προτάξει εἰς προσπάσπισιν ἐμοῦ ;
Ὀλυμπιάς, ἂν θέλῃς, ἂν ἀψήσωμεν
καιρὸν ὀλίγον, ἴσως ἄλλοτ' εὐρωμεν
τὴν ἐπὶ τοῦτο εὐκαιρίαν πρόσφορον.

ΟΛΥΜΠΙΑΣ

τοῦ Πausανίου ποῖος τάχα τολμηρὸς ;
μ' ὀλίγον χῶμα θὰ καλύψῃ τὸν νεκρόν !
καὶ τίς τῆς μνήμης τοῦ θανόντος θὰ φανῇ
προσπιστής, κηρύττων τι ὑπὲρ αὐτοῦ ;
ἀλλὰ ὁ Δημοσθένης, Πausανί', αὐτὸς
θεὸν θὰ σ' ὀνομάσῃ, καὶ μὲ σάλπιγγα
τυρρηνικὴν θὰ φέρῃ τὸ σὸν ὄνομα
ἀπὸ Σουνίου μέχρι τῆς Ἀκωνικῆς·
βουμὸν οἱ Ἀθηναῖοι θὰ σοὶ στήσωσι,
τὸν ἀνδριάντα σου μὲ δάφνην στέφαντες·
αἱ δὲ παρθέναι τῆς Ἑλλάδος, ἄρουσται,
τὸ ὄνομα θὰ φέρουν εἰς τὰ χεῖλη των
ἐκείνου, ὅστις πρῶτος τὰς ἀπήλλαξεν
ἀπὸ τῆς δουλικῆς προσωνυμίας των.
δὲν δύναται δὲ τάχα ἡ Ὀλυμπιάς
τῆς Ἀντιγόνης νὰ φανῇ μιμητρίκα ;
καὶ ἔτι μᾶλλον τολμηρὰ, εἰς τὸ κοινὸν
τὸν τάφον σου νὰ στήσῃ, ἀναθέτουσα
ὡς θεῖον καὶ αὐτό τοῦ τὸ γχειρίδιον,
δι' οὗ θὰ πληξῇς τοῦ θανάτου τὴν πληγὴν ;
ὦ Πausανία, ἀγνοεῖς, ὡς φαίνεται,
ἡ γυναικεῖα φύσις ποῖαν δύναμιν
λαμβάνει, ἐξορμῶσα πρὸς ἐκδίκησιν.
ὁ αἴλουρος, εἰς εἶκον ἂν κλεισθῇ μικρόν,
καὶ πανταχόθεν ρόπαλα τὸν ἀπειλοῦν,
τὰ ὀμματα τοῦ καίου, καὶ οἱ ὄνυχες
τὰς σκληροτάτας σάρκας σχίζουσιν εὐχερῶς·
εἰς μίαν δύναμιν καὶ τὴν αὐτὴν σποδὸν
τὸν Φιλίππον καὶ σὲ νὰ μίξω, ἂν νεκροὶ
χρειάζεται κ' οἱ δύο νὰ μετὰσχετε
ταφῆς· εἰς φλόγα μίαν σοῦ ὑπόσχομαι·
τὸ πτώμα σου μ' ἐκείνον νὰ καῇ ὁμοῦ.
πλὴν, Πausανία, διατὶ βραδυμεῖς,
τὸν θάνατον τοσοῦτον ἐνθυμούμενος ;
τάχα διόλου δυνατόν δὲν φαίνεται,
νὰ φύγῃς μὲ τὸν ἵππον σου, τὸν φεύγοντα
ταχύτερον ἀνέμῳ ; ἢ τὸν ἀγαπῶν
τοσοῦτον δὲ οἱ νέοι δορυφόροι τοῦ,
ὥστε τὸ στῆθος των ἀμέσως προβλήμα
νὰ βάλλουν εἰς φονέων τὰ κτυπήματα ;
τὴν χεῖρα δός μου καὶ σ' ὑπόσχομαι ἐγὼ
ἢ βασιλεὺς νὰ γίνῃς, ἢ μὲ ὄνομα
νὰ ἀποθάνῃς, ὅπερ θὰ ἐπρόβλεπεν
αὐτὸς τῆς Σαλαμῖνος ὁ ἐπώνυμος.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ.

τὴν εἰμαρμένην ν' ἀπορῶμαι δυνατόν
δὲν εἶναι βλέπω· δέχομαι, διάταξον
νὰ πράξω ὅ,τι τείνει πρὸς ἐξόντωσιν

τοῦ ὕβριστοῦ μου, καὶ συνάμα πλήρωσιν
τοῦ πόθου τοῦ πρὸς δόξαν με δρύνοντος.

ἡ Ὀλυμπιάς ὀρίζει ἐπειτα τὸν καιρὸν καὶ τρό-
πον τῆς δολοφονίας· καὶ ὁ Πausανίας ἐξέρχεται
λέγων·

ἀ· γίνῃ ἡ πόσις· εἶπες· τοῦ δὲ βίου μου
τὸ τέρον· ἀ· δρίστη ἔργον μέγιστον· τὸ
καὶ ποτὲ ἴσως εἶπουν· πάντα ἡλλαξαν
οἱ ἐν τοῦ Πausανίου κύπημα μικρόν.

κλείει δὲ τὸ τρίτον μέρος τοῦ δράματος με-
τὴν ἐσκήνην, ἐν ᾗ ὁ Πείσανδρος καὶ Κεραυνὸς
διαλέγονται, ὡς περὶ ἐν τῇ πρώτῃ σκηνῇ τοῦ πρώ-
του μέρους, ὃ μὲν Πείσανδρος περὶ τῆς ἐρωμένης
του, ὃ δὲ Κεραυνὸς περὶ ἐπιφύθων τεράτων καὶ
σημείων, δι' ἃ ὁ Πείσανδρος ἀδιαφορεῖ, πεποιθὼς
ὅτι ἡ τοῦ παντός πρόνοια θὰ οἰκονομήσῃ τὰ
πράγματα.
ἀ· ἀναγνώσωμεν τὴν σκηνὴν, ἀφ' ἧς ἀρχομένην,
ὡς καλὴν.

ΣΚΗΝΗ Ε΄
ΠΕΙΣΑΝΔΡΟΣ καὶ ΚΕΡΑΥΝΟΣ.

Τί νέα πάλιν φέρεις, φίλε Κεραυνέ,
οὐ ὅστις περιέρχους πάντοτ' ἔρχεσαι·
κομίζων ἀγγελίας; ἡ δ' αὖτις ἤθελα
κ' ἐγὼ νῆ· ξεύρω τὰ συμβαίνοντα· συχνὰ
ἡ φίλη μου πραγμάτων νέων με ζητεῖται·
εἰδήσεις· καλὴν ματαίως· ἐπειδὴ ἐγὼ μὲν
περὶ αὐτῆς καὶ μόνον θέλω νῆ· καλῶ.

ΚΕΡΑΥΝΟΣ.

τί ἄνθρωπος! δὲν εἶδες τὸ λοιπόν·
τὸν ἥλιον τὴν σφαῖραν ἐλατοῦμενον,
τὸν κεραυνὸν με κρότον, μὴ τὸν ἥλιον
τὸν τοῦ Διὸς βοῶν κτυποῦντα, φλέγοντα
αἷμα δὲ χύνον μελανὸν τὸ ἀγαλμα,
τὸ τοῦ Διὸς· οὐδ' εἶδες τὰ φαντάσματα,
ἃσα τὴν νύκτα ὅλην εἰς τὴν πόλιν μας
με τρομερὰν βοὴν διέτρεχον παντοῦ
βοῶντα· ἵππον δότε μοι, ἂν θέλετε
τὸν βασιλεῖα σῶν· οὐδὲ ἤκουσες
ὅτι τὸ βρεῦμα τοῦ οὐ ποταμοῦ ἔχθες
ἐστέρεισεν, ἀρίστην ὕδωρ μελανὸν
νῆ· βρέχη μόνον τὴν ἀμυγδαλὴν κοίτην του·
γυνὴ δὲ τέκνον, Φίλιππον καλούμενον,
χθὲς τὴν ἐσπέραν αἵφνης ἀπολέσασα
εἰς τὰς ὁδοὺς ἐβόα ἔκφρων ὡς μαινάς·
«ὦ Φίλιππε, ὦ τέκνον, πῶς σ' ἀπώλεσα!»
πλὴν σὲ ἀνείσθητον, ὡς φαίνεται, αὐτὸ
τὸ πάθος σου, ὃ ἔβρω· σὲ κατήντησεν.

ΠΕΙΣΑΝΔΡΟΣ.

ἐμέ, ὦ ναί· τὴν εἶδα πάλιν, ἐλαμπεν
ὡς λάμπει ἡ Σελήνη νύκτ' ἀνέφελον·

ὅπως τὸ φῶς εἰς ὕδωρ παίξει, ἔπαιζον
οἱ οὐοὶ θορυλλοίτης, ἐκ τοῦ ἔρωτος·
τὸ πῦρ ἀντλῶντες, τὸ φλογίζον τὴν ψυχὴν·
ὅλη γλυκύτης· ἔλεγα πῶς μετ' αὐτῆς
εἰς κόσμον ἤμην ἡδονῆς ἀνάπλεων·
μ' ὠμίλει καὶ ὡς μέλι ἔρρεε γλυκὺ
τὸ βρεῦμα τῶν στωμύλων τῆς οὐμιλῶν·
βρευστὸν δ' ἐκ τῶν οὐμμάτων ἄλλο βάλαμον
τῶν πόνων τῆς καρδίας, ὅσους σκυθρωποὺς
τοῦ κόσμου ἡ δόλυνη διδ' εἰς τὰς ψυχὰς,
ἀφθόνως προχέομενον, κατέβηλεγε
σειρὴν μαγείας ὅλας τὰς αἰσθήσεις μου.
πῶς θέλεις τώρα τὰ τοῦ κόσμου εἰς ἐμέ
αἰσθῆσθαι νῆ· παρέχουν, φίλε Κεραυνέ;

ΚΕΡΑΥΝΟΣ.

παῖξε λοιπόν, πλὴν πρόσσεχε μήπως ποτὲ
σ' ἐγείρῃ νύκτα τρομερὸν ἢ ταραχὴ
συμβεβηκότος νέου καταπληκτικοῦ.

ΠΕΙΣΑΝΔΡΟΣ.

τί μὴ τυχὸν ἐκλείψῃ γίγας βασιλεὺς,
μετάγων τὴν Ἑλλάδα πρὸς ἀνατροπὴν
τῆς σεσηπυίας ἡδὴ περσιχῆς ἀρχῆς;
καὶ τί; δὲν ἀπομένει τάχα ἄλλος νοῦς,
πᾶν μεγαλεῖον φέρων σύμβολον λαμπρὸν,
ἔτοιμος νῆ· ἀνοῖξῃ στόδιον εὐρὺ,
εὐρύτερον πολὺ τοῦ ἐκυτοῦ πατρός;
μὴ ἀνησυχεῖ· τοῦ παντός ἡ πρόνοια
θὰ στείλῃ εἰς τοὺς μεγάλους τῆς αὐτοῦ σκοποῦς
ἀστέρα νέον, φέγγοντα λαμπρότερον
τοῦ νῦν θαμβοῦντος τῶν θνητῶν τὰ ὄμματα.

Ἐν τῷ Δ' μέρει περιέχεται ἡ λύσις τοῦ δρά-
ματος. ἐν τῇ α' σκηνῇ, ἐν ᾗ ἡ μνηστευμένη κόρη
τοῦ Φιλίππου Κλεοπάτρα, ἀκούσασα ὅτι ὁ γάμος
τῆς μετὰ Ἀλεξάνδρου, ἀδελφοῦ τῆς Ὀλυμπιάδος,
βασιλεῶς τῶν Ἑπειρωτῶν, ἀνεβλήθη, παραπονεῖ-
ται πρὸς τὸν πατέρα τῆς, φθάνει ἄγγελος ἐκ Δελ-
φῶν κομίζων τὸν χρησμὸν, ὃν ἐξήτησεν ὁ Φίλιπ-
πος περὶ τῆς προκειμένης ἐκστρατείας του. ἡ Πυθία

ἐστέρηται εἰπὼν ὁ παῖς, κ' εἶναι ἔτοιμος
ὁ μέλλων νῆ· τὸν θύσῃ· τέλος ἔλαβεν.

ὁ χρησμὸς ἐξηγεῖται κατὰ τοῦ Πέρσου καὶ ὁ Φί-
λιππος ἐγκαταλείπεται ὑπὸ τοῦ Παρμενίονος· ὁ δὲ
μάντις, ὅστις ἐν τῷ μεταξύ μινύει κακὰ σημεία
σπλάγγων, ἐξυθίζεται ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὡς
ματαιολόγος, καὶ ἔτοιμάζεται ἡ πομπὴ καὶ τε-
λετὴ τοῦ γάμου· ἐνῶ δὲ εὐθυμοῦσιν, ἀνοίγεται
δευτέρα σκηνή, ἐν ᾗ εἰσέρχεται κήρυξ Ἀθηναίων,
ὁ Περδίκκας καὶ Νεοπτόλεμος ποιητής. ὁ μὲν
κήρυξ φανερώνει τῷ Φιλίππῳ ψήφισμα Ἀθηναίων,

καθ' ὃ ὁ τολμήσας νὰ ἐπιβάλλῃ χεῖρα κατὰ τῆς πολυτίμου ζωῆς τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Ἑλλάδος ὄλγος δὲν θά εὗρῃ ἄσπλον εἰς Ἀθήνας· ψάλλει δὲ καὶ ὁ ποιητὴς κατὰ προσηγὴν τοῦ Φιλίππου διαφορομένης ἐννοίας ποίημα, ὃ κατὰ τῶν Περσῶν ἐρρηγεύει ὁ Φίλιππος, καὶ ἐνῶ ἐπαίρεται ὅτι ἵνε τοῦ Ἀγαμέμνονος εὐτυχέστερος καὶ μαιράζει μὲ τὸν Δία τὴν ἀρχὴν τοῦ κόσμου ἀκούει τὴν φωνήν·

«ἄνθρωπος ὅτι εἶπαι Φίλιππ' ἐνθυμοῦ»

καὶ ὠχρῶν ἀκοκρίνεται·

«πλὴν ὅχι· εἶπαι Φίλιππος ἐγώ.»

ἐν τούτοις ἐτοιμασθεῖσθε τῆς πομπῆς, ἀρχεται τρίτη σκηνὴ προσελθόντων καὶ ἄλλων προσώπων, Πυρσανίου καὶ Λεοννάτου· ἐνῶ δὲ ἡ πομπὴ κινεῖ χωροῦσα πρὸς τὸ θέατρον ἀπομακρύνονται οἱ ἔνοπλοι δορυφόροι ὑπὸ τοῦ Φιλίππου κατ' αἵτησιν τῆς νύμφης θυγατρὸς του, ὡς ἀπρεπεῖς ἐν ἡμέρᾳ χαρᾶς·

ἡ θῆα τοῦ Πυρσανίου δὲν ἀρέσκει τῷ Φιλίππῳ, καὶ ἐνῶ περὶ τούτου διαλέγεται μετὰ τοῦ Περδίκκα, φθάνει παρὰ τοῦ μάντεως ἀγγελιοφόρος, λέγων τῷ Φιλίππῳ ὅτι ὁ ἀνδρὶς του ταύτῃ τῇ στιγμή πεσὼν συνετρίβη· ἐνῶ δὲ καταφρονεῖ τὴν εἰδήσιν ὁ Φίλιππος ἀκούει ἄμα καὶ τὴν φωνήν,

«ἄνθρωπος ὅτι εἶπαι Φίλιππ' ἐνθυμοῦ»

καὶ ταράττεται· ἐν τούτοις ὁ ὑποπτευόμενος Πυρσανίας πλησιάζει περισσύτερον καὶ ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἐμπήγει τὸ ξίφος εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Φιλίππου καὶ δεικνύων αὐτὸ εἰς τὸν λαὸν φωνάζει·

«κατέπεσεν· εἰς μάτην αἱ μεγάλαι
ἰδέαι μετὰ σκόπου ἀπεδείχθησαν.»

Ὁ Φίλιππος ἐκπνέων καλεῖ τὸν υἱὸν του Ἀλέξανδρον εἰς ἐκδίκησιν· ὁ Πυρσανίας φονεύεται, ὁ Ἀλέξανδρος διαδέχεται τὴν ἀρχὴν καὶ τελευταῖον ἡ Ὀλυμπία ἐν τῇ τελευταίᾳ σκηνῇ καυχᾶται διὰ τὸ κατόρθωμά της,

«διέδασα τὸν κόσμον τὸ τί δύναται
ἡ γυναικεῖα φύσις, ὅταν ἄψοι
πυρὰ ζήλοισι εἰς τὸ στήθος της·

ἐνταῦθα καταπίπτει ἡ σκηνὴ τοῦ δράματος, ὁ καθόλου εἰπεῖν καλῶς ἐπεξεργάσθη ὁ ποιητὴς· μετὰ τέχνης γίνεται ἡ δέσις καὶ ἡ λύσις, αἰτιολογημένη ἵνε ἡ εἰσαγωγή τῶν προσώπων καὶ ψυχολογημένη αἱ πράξεις, καλῶς χαρακτηρισμένα τὰ ἔθη αὐτῶν καὶ μάλιστα τῆς Ὀλυμπιάδος, ἧς τὰ πάθη καλῶς καὶ ζωηρῶς περιγράφονται, καὶ ἡ προπαρεκτιμὴ τοῦ φόνου διὰ πολλῶν προμηνυ-

μάτων καὶ σημείων ἵνα πρέπουτα. καὶ φράσις δὲ καὶ στιχοποιία καὶ ῥυθμὸς δὲν παρέρχονται πολλὰς ἀφορμὰς μέψεως. ἐν τοῖς ἐπαινέτοις καταλέγομεν καὶ τὸ δίκαιον μέγεθος τοῦ ποιήματος, ἐκ στίχων 1660 περίπου αποτελούμενον, ἵσον μὲ τὸ τῶν μεγαλητέρων δραμάτων τῶν παλαιῶν, καὶ ἀρμόζον εἰς παράστασιν ἐν τῇ νεωτερικῇ θεάτρῳ, καθ' ὃ καὶ ἐποιήθη, διακρίθην εἰς μέση καὶ σκηνάς. καλῶς δὲ ποιήσας ὁ ποιητὴς παρέλαβε τὴν λέξιν μέγας ἀντὶ τῆς πράξεως· καὶ ἡ ἐπικλήσις δὲ τοῦ ποιήματος, δράμα καὶ οὐχὶ τραγωδία μετὰ σκέψεως φαίνεται τεθείσα.

Ἐνῶ δὲ καθόλου θεωρούμενον τὸ ἔργον τοῦ ποιητοῦ ἐπαινέτων κρίνεται διὰ πολλὰς ἀρετὰς τῆς συνθέσεως, διὰ τὸν πλοῦτον τῶν ἰδεῶν, τὴν δύναμιν καὶ ποικιλίαν τῆς φράσεως, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ διὰ τὴν ἐκλογὴν ὑποθέσεως πολλὰ ἐνεχούσης ἀνάλογα πρὸς τὰς εὐχὰς τοῦ νῦν ἑλληνικοῦ ἔθνους ὅμως ἐπὶ μέρους ἐξεταζόμενον, δὲν δέχεται παντοῦ ἀπτοήτως τὴν ἔρευναν.

Ἐν τῇ καθόλου συνθέσει ἀνωμαλίαι τις ὑπάρχει, καθ' ὅσον τὸ ἔσχατον μέρος τοῦ δράματος, τὸ τέταρτον, ἡμελημένον φαίνεται παρὰ τὸ εἰκὸς χαρακτηρίζεται αὐτοῦ ἐν τῇ ἀ σκηνῇ ἡ παρθένος Κλεοπάτρα, λόγους οὐ πρέποντας πρὸς τὸν πατέρα λαλοῦσα διὰ τὴν ἀναβολὴν τοῦ γάμου, ἐν οἷς καὶ τὰ περὶ τοῦ μνηστοῦ της, ἅτινα δὲν πρέπουσιν εἰς σεμνὴν κόρην καὶ μάλιστα νύμφην.

δὲν ἐνορώμεν τὴν ἀνάγκην, δι' ἣν ὁ ποιητὴς τὸν Νεοπτόλεμον, ὑποκριτὴν ὄντα ἐνδοξόν, ἀνηγόρευσε ποιητὴν οὐδὲ δικτὴ τὸν ἀφίνει ἐλεύθερον νὰ ψάλλῃ ὅτι ὁ θεὸς τὸ ἐνέπνευσεν, ἐνῶ κατὰ τὸν Διόδωρον (ιβ', 92) ὁ Φίλιππος ἐξέφρασεν ὠρισμένως τὴν ἐπιθυμίαν του, προστάξας αὐτῷ «προσενέγκασθαι τῶν ἐπιτεταγμένων ποιημάτων καὶ μάλιστα τῶν ἀνγκάτων πρὸς τὴν κατὰ τῶν Περσῶν στρατείαν»· καὶ τὸ ποίημα δὲ αὐτὸ, ἄλλως σκοτεινὸν καὶ διθυραμβῶδες ἀγευστότερον ἀπέβη ἐν τῇ μεταφράσει τοῦ ποιητοῦ.

παρὰ τὴν ἱστορίαν εἰσὶ καὶ τὰ περὶ τῶν ἱπποτῶν καὶ τῆς ἱπποσύνης της μεταπλασμένα, ἀλλὰ σύμφωνα μὲ τὰς ὁρέξεις τοῦ νῦν κοινοῦ.

παρομοίως κατὰ τρόπον νεωτερικόν (ἀλλ' ἴσως μετὰ λόγου) κροεῖ καὶ τὸ ξίφος τοῦ ἱπποτοῦ Πυρσανίου εἰς τὰς ἀγνυὰς, ἵνα θέλῃ τὰς νεώριδας.

παρὰ τὴν ἱστορίαν καὶ ἄνευ ἀνάγκης εἰσάγονται καὶ οἱ πρέσβεις τῶν Σπαρτιατῶν· καὶ τοῦτο μὲν ἴσως οὐδὲν ἄτοπον ἐνέχει καὶ δέδοται τῷ ποιητῇ μεμπτός ὅμως ἵνε ὁ παρὰ τὸ εἶκος καὶ

τὸ πρέπον διάλογος αὐτῶν μετὰ Φιλίππου· ἐπὶ αὖτις τὴν καλὴν ἐρώτησιν τοῦ Φιλίππου περὶ τοῦ Ἰσοκράτους τὴν δε.

«ὁ γηραιός· ὃ ἐκείνος συμπολίτης σαι,
τὰ χεῖλη τοῦ ὁποῦν φρόνημα ζητοῦν,
καὶ ἔνυσιν καὶ μάχην πρὸς τὸν βάρβαρον,
καὶ παῦσιν τῶν πολέμων τῶν ἀδελφικῶν,
τὴν ψάλαγγά μου τῶρα ἐκστρατεύουσιν
πρὸς τιμωρίαν τῶν ἐχθρῶν δὲν εὐλόγεῖ; »

ἀληθῶς μὲν ἀλλὰ σκαιῶς ἀποκρίνονται οἱ πρό-
σβεις τῶν Ἀθηναίων ἐν στίχοις ἄλλως καλοῖς
τοιοῦτοι.

νὰ ζῇ ἐκεῖνος ἄξιον δὲν ἔκρινεν,
ἀπὸ ἀγέλης ἀνδροπόδων ἐμελλον
αἱ τῶν Ἑλλήνων στρατιαὶ νὰ ἔπονται
εἰς τὴν μεγάλην ἐθνικὴν πανήγυριν.
τῶν σαπίστων σου τὴν κλαγγὴν ὡς ἤκουσα,
τὴν δεσποτικὴν πανταχοῦ προστατεύουσιν,
τροφὴν νὰ λάβῃ δούλος δὲν ἠθέλησε,
σὺν τῇ ἐλευθερίᾳ τελευτῶν τὸ ζῆν. »

παρὰ τὸ πρέπον ἐπαινεῖται ὁ Ἀλέξανδρος ὑπὸ
τοῦ πατρὸς (σελ. 17—18) καὶ ὁ Ἀλέξανδρος
παρὰβιάζει ἐαυτὸν μὲ λέοντα (σελ. 39) καὶ παρὰ
τὸ εἶκος ἐξέρχεται ἐν νυκτὶ ἔφιππος εἰς ὄρη καὶ
βράχους πρὸς θήραν.

καὶ ἱστορικὰ δὲ τινα ἐντίθενται οὐχὶ εἰς τὰ
προσηκόντα στόματα, οἷον καὶ τὸ περὶ τοῦ χρυ-
σοφόρου ὄνου, ὡς παρὰδόξον ἐφάνη ταῖς κριταῖς
πῶς ὁ ποιητὴς ὑπέπεσεν εἰς τοιαῦτα ἄτοπα, ἐνῷ
ἄλλοτε, μικρὰν ἀφορμὴν ἐκ τῆς ἱστορίας λαμβάνων,
διαπλάττει καλῶς σκηνὰς ὁλοκλήρους, οἷα ἡ τρίτη
ταῦ δευτέρου μέρους περὶ τοῦ φιλοσόφου Ἑρμο-
κράτους, ἣν ἐξ ὀλίγων λέξεων τοῦ Διοδώρου δι-
μόρφωσε Ἑλληνοπρεπῶς καὶ συμφώνως τῇ ἀνθρω-
πίνῃ καρδίᾳ, ἐνῷ Φράγκος ἢ Φραγκίζων ποιητὴς
ἐν τοιαύτῃ περιστάσει μαγιστῶν ἴσως σκηνὴν θὰ
εἰσήγε πρὸς διρεθισμὸν τῶν παθῶν τοῦ Πανσα-
νίου.

ἡ γλῶσσα τοῦ ποιητοῦ χρήζει καθόλου εἰπεῖν
ἐπιμελεστέρας τορνεύσεως· καλῶς δὲ ποιῶν προ-
σέγγισε τὴν γλῶσσαν τοῦ δράματος εἰς τὴν κα-
θυμλουμένην καὶ ἀπέφυγε τὰ πολλὰ γλωσσῆμα-
τα ἅπαξ μόνον βαυκαλίζεται καὶ ἅπαξ ἡ οὐ-
δόλως ἐρρεμβάσθη, παθήματα ἃ χαίροντες πύ-
σονται οἱ ἄλλοι ποιηταί· τὸ ὅτι (σελ. 31) δι-
κασιολογεῖται ἴσως ὡς τροφὴ νέου μαθητοῦ· ἄλλας
τινάς γλωσσικὰς παρατηρήσεις παρέχουμεν εἰς τὰς
σημειώσεις τοῦ λόγου. (..)

καὶ ἡ στιχογραφία του ἔχει ἀνάγκην περισσοτέ-

ρας ἐπιμελείας, ἀπὸ μάλιστα δὲν ἔχει νὰ πα-
λαίσῃ μὲ τὴν ὁμοιοκαταληξίαν. πολλοὶ οἱ στί-
χοι φαίνονται ὅτι ὅλως δὲν ἔχουσι ῥυθμὸν, οἷον
εὐθὺς οἱ δύο πρῶτοι τοῦ ποιήματος, διαρρέοντες
εἰς δύο ἴσα κῶλα.

«εἰπέ μοι, Πείσανδρε, πιστεύεις δαίμονας
ν' ἀνάμειγνύονται εἰς τὰ ἀνθρώπινα; »

καὶ ἄλλοι πολλοί, ὧν τινες δι' ἀπλῆς μετεθέ-
σεως τῶν λέξεων ῥυθμίζονται καλλίτερον. οἷον ὁ
ἐν σελ. 47,

«θὰ διχδέχονται ἐπ' ἄλληλα πυκνά»

γίνεται καλλίτερος οὕτω.

«ἐπ' ἄλληλα πυκνὰ θὰ διαδέχονται.»

τινὲς δὲ τῶν στίχων ἀληθῶς οὐδένα ῥυθμὸν
ἔχουσιν· οἷον (σελ. 16).

«τὴν γέννησίν σου προανήγγειλ' Ἀλέξανδρε.»

ὁμοίως περιττὴν συλλαβὴν ἔχει καὶ ἕτερος στίχος
ἐν σελ. 8.

τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας πάντοτε ».

κακώτερος στίχος ἔνε ὁ ἐξῆς (ἐν σελ. 10)

«καὶ τὸ μὲν φλογερὸν τοῦ στόμα ἔκλεισε»

καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἃ ὥσπερ λειχῆνες ἐπιτα-
θήμενα ἀσχημίζουσι τὴν καλὴν μορφήν τῆς
ποιήσεως.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΜΑΓΙΕΡΒΕΡ.

Ὅπόσα ἔξοχα πνεύματα, ὅποσοι δύνανται, ἐκφω-
νεῖ ὁ Guerazzi ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Φλωρεντίας
θεώμενος κοιμητήριον, θέλουσι καθεστῆαι ἐν τού-
τοις τοῖς τάφοις, διότι τοῖς ἔλειψεν ἡ περίστασις
καὶ ἡ εὐκαιρία νὰ ἀναδειχθῶσι! Καὶ ὁ Ἰάκωβος
Μάγιερβερ ἐὰν ἤθελε γεννηθῇ εἰς αἰῶνα ἥττον
πολιτισμένον τοῦ 10', ἤθελεν εἶσθαι πνεῦμα ὅλως
ἀπολωδὸς διὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Τέκνον τῆς διε-
σπαρμένης καὶ καταφρονουμένης φυλῆς τοῦ Ἰ-
σραὴλ, τί θὰ ἐγίνετο ἐὰν ἤθελε γεννηθῇ ἐνα αἰῶ-
να πρότερον; Ἀναμφιβόλως ἤθελεν ὠθισθῇ καὶ
πνιγῇ μετὰ τῶν τοίχων ἐβραϊκῆς τιнос περιο-
χῆς (ghetto) τῆς Κολωνίας ἢ τῆς Φραγκφόρτης
Κατὰ τὸν 10' καὶ 15'. αἰῶνα ἤθελεν ἴσως καὶ
ἐπὶ μιᾶς τῶν ἐκατὸν ἐκείνων πυρῶν, αἵτινες εἰς
Στρασβούργον, εἰς Βολωνίαν καὶ εἰς Ἰσπανίαν
κατέστρεψαν πλέον τῶν 200,000 Ἑβραίων. Μετὰ
τὸ σωτήριον ἔτος 1789 ὁ Ἰάκωβος Μάγιερβερ ἠ-
δύνατο νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν παροξυσμὸν τοῦ πνεύ-
ματός του, καὶ ἰδρυτὴς νέας δραματικῆς μουσι-